

INVENTAR ŠKOFJELOŠKEGA GRADU IZ LETA 1315

Škof Konrad III. (1314—1322) je leta 1315 obiskal Loko. Takrat so popisali inventar grajskih prostorov, ki ga je publiciral Zahn v *Fontes rerum austriacarum, Codex Diplomaticus Austriaco-Frisingensis, Diploma-*

taria et acta XXXVI, stran 122—124. Ker je ta popis pri nas eden izmed najstarejših, mislim, da je vreden objave in da ga spoznamo v slovenskem prevodu. Latinski izvirnik in slovenski prevod se glasita takole:

L O K

f. 48, 1315., 10. feb.
Anno domini millesimo CCC.
quintodecimo, feria secunda
post Dominicam Inuocauit,
domino Ch. episcopo recedente
de Lok instituit castellanos
ibidem dominos Marquardum et
R. de Pilichgrez, quibus ad
anni spacium deputata est hec
burchûta, pro custodia castr
in Wildenlok et turris antique
super castrum siliginis et
avene CL modii chastnales, item
casei DC, item denariorum XX marce.

Nota quod predicti castellani
in eisdem municionibus prouidere
per se debent vigilibus et
portulanis.

Item eodem anno et die
dominus recedens de Lok
reliquid (!) ibidem conseruanda subscripta.

Primo in camera Laurini
XLIII balistas, quarum
XVIII sunt antique,
item XII taetschen
item clipeos XXXVI,
item II morser,
item XII cerfer (!)
ad balistas et ad arcus,
item sellas IIII magnas

L O K A

V letu Gospodovem 1315, v ponedeljek po nedelji Invocavit¹, ko je škof Konrad² odšel iz Loke, je ravnotam postavil za gradiščana gospoda Markvarda in R.³ iz Polhovega gradea, katerima je bila za dobo enega leta dodeljena ta gradiščanska služba za čuvaje Starega gradu⁴ in starega stolpa nad gradom.⁵ 150 kaščarskih modijev⁶ rži in ovs, dalje 600 sirov, dalje 20 mark.

Pomni, da sta dolžna prej imenovana gradiščana v teh utrdbah oskrbeti se sama s čuvaji in vratarji.

Dalje je v istem letu in dnevu gospod, zapustivši Loko, pustil prav tam sledeče spodaj navedeno v hranjenje.

Prvo v sobi Lavrina
43 samostrelav, katerih
je 14 starih,
dalje 12 majhnih ščitov,
dalje 36 okroglih ščitov,
dalje 2 možnarja,
dalje 12 tetiv (?)
za samostrele in loke,
dalje 4 veliki stoli,

quarum tentum due
 sunt coriate,
 item IIII spanbench
 et cum I cica,
 item IIII poekel et
 II magnus feretras,
 item II draelad,
 item II stehzevg,
 item III helmparten,
 item X eybein balistas,
 item I vepsach de corio,
 item I saumschreyn.
 Item in camera capellani
 relicta fuerunt subscripta,
 I plat,
 item V scrinia et
 III longe truce,
 item XI piz et I tranel
 et II grosse speislaegeln,
 item I polstertuch,
 item XIII stegraif et
 XVII chrapen,
 item XVII rinken parue,
 item instrumentum aurifabri,
 item I sera lignea,
 item parrum rete,
 item II truce depicte
 ad priuilegia,
 item parua mensa.
 Item in testudine turris
 remanserunt subscripta,
 primo II platen,
 item IIII faretre,
 item XVI piz,
 item I saltzvas,
 item III galee,
 item IIII flasce,
 item VI cirotece ferree,
 item I chrugel ferrea,
 item I fusorium ferreum,
 item IIII eysenbuet et
 I de corio,
 item I hirshoren,
 item paingeraet VII paria,
 item I pekelhaub,
 item tueczen (!) lignae XX
 albe et III depicte et I flasca,
 item ciffi vnus valde bonus,
 item II cornua beslagen,

od katerih sta samo 2 prevlečena
 z usnjem,
 dalje 4 klopi za napenjanje samostrelov
 in 1... (?)
 dalje 4 bokali in
 dvoje velikih tulcev,
 dalje 2 vrtljiva predala,
 dalje 2 bodali,
 dalje 3 bojne sekire,
 dalje 10 vrbovih samostrelov,
 dalje 1 usnjena popotna malha,
 dalje 1 skrinja za tvorjenje.
 Dalje je bilo puščeno v sobi
 kaplana spodaj navedeno,
 I prsni oklep,
 dalje 5 skrinj in
 3 dolgi zaboji,
 dalje 11 škotel in 1 posoda za mast
 in 2 velika sodčka za živila,
 dalje 1 blazinjak,
 dalje 14 priprav iz jermenov za
 napenjanje loka in 17 palic,
 dalje 17 majhnih obročkov,
 dalje zlatarski instrument,
 dalje 1 lesen zapah,
 dalje majhna mreža,
 dalje 2 poslikana zaboja
 za listine,
 dalje majhna miza.
 Dalje je ostalo na oboku stolpa
 spodaj navedeno,
 prvo 2 prsna oklepa,
 dalje 4 tulci,
 dalje 16 škotel,
 dalje 1 sod za sol,
 dalje 3 šlemi,
 dalje 4 steklenice,
 dalje 6 železnih rokavic,
 dalje 1 železen vrč,
 dalje 1 železna posoda za topljenje,
 dalje 4 železne čelade in
 1 usnjena,
 dalje 1 jelenov rog,
 dalje 7 parov ščitnikov za noge,
 dalje 1 čelada,
 dalje 20 lesenih belih bokalov,
 3 poslikani in 1 steklenica,
 dalje zelo dragocen kozarec,
 dalje 2 okovana roga,

item II lueder,
 item III strepe ad equos
 et III ad balistas,
 item III ampulle parue de stanno,
 item lucibulum de auricalco,
 item I sniczerzevg,
 item I rosenhüt
 item I weingarthawe,
 item I raevschlos magnum,
 item I poy et VI ring
 pro captiuis,
 item CCC fûzeyesen,
 item baculi XII,
 item coclearium,
 item I contos,
 item tela magna mille et CCCC,
 item parue (!) duo milia et L,
 item II plechantschuch,
 item II eysentaschen,
 item follis paruus,
 item I rochplat,
 item I sporta.
 Item in camera domini episcopi
 remanserunt II lectus (!) magni
 et I de corio II spanbet,
 item II stuetzen depicte,
 item X platen,
 item I ciffus de stanno
 et I stuetz,
 item III ciffi vichtein.
 Item in capella I messgewant
 et II altertuech.
 Item in cellaria III vasa magna
 et II parua, III scaffule
 et I quartale,
 item segme XX,
 item spina ferrea et I swenchel
 pertinens ad vnam ruetten,
 item XX laitvas,
 item III pro ceruisia vasa,
 item III vasa ad olera,
 item II ligones,
 item I pichel,
 item scaffula I,
 item sternium I,
 item in granario sunt mille tela,
 item in magna stupa III mense,
 item in minori I mensa,
 item XV lecti pro domo,

dalje 2 posodi za vodo,
 dalje 4 stremena za konje
 in 4 za samostrele,
 dalje 4 majhni vrči iz cina,
 dalje majhen bakren svečnik,
 dalje 1 rezilno orodje,
 dalje 1 kapa pri kotlu za žganjekuho,
 dalje 1 vinogradniška kopača,
 dalje 1 velika ključavnica,
 dalje 1 okovje za noge in 6 spon
 za ujetnike,
 dalje 300 derez (krampizarjev),
 dalje 12 palic,
 dalje sito v obliki polža,
 dalje 1 drog,
 dalje 1400 velikih puščic,
 dalje 2050 majhnih puščic,
 dalje 2 pločevinasti rokavici,
 dalje 2 železni torbi,
 dalje majhna torba,
 dalje 1 zgornji oklep,
 dalje 1 pletena košara,
 Dalje je ostalo v sobi gospoda
 škofa dvoje velikih postelj,
 1 iz usnja in 2 zložljivi postelji,
 dalje 2 poslikana bokala,
 dalje 10 železnih prsnih oklepov,
 dalje 1 cinast kozarec
 in 1 visok kozarec (štuc),
 dalje 4 kozarci iz smrekovega lesa.
 Dalje je v kapeli 1 mašno oblačilo
 in 2 oltarna prta.
 Dalje so v kleti 4 veliki vrči
 in 2 majhna vrča, 3 majhni škafi
 in 1 polič,
 dalje 20 sedel za tovore,
 dalje 1 železna bodica in 1
 priprava za metanje na palici,
 dalje 20 sodov za pijačo,
 dalje 4 sodi za pivo,
 dalje 4 kadi za zelje,
 dalje 2 motiki,
 dalje 1 kramp,
 dalje 1 lopata,
 dalje 1 rovnica,
 dalje je v kašči 1000 puščic,
 dalje so v veliki sobi 3 mize,
 dalje v manjši sobi 1 miza,
 dalje 15 postelj za dom,

item in coquina II caldaria,
III patelle,
II haheln et caldare magnum,

item II haken, I ribeysen,
II cultelli, I craticula,
I pamschab, et I chreal.

Item predictis anno et die
facta est annotatio remanen-
ciarum officialis ibidens.

Opombe: — ¹ Nedelja Inuocavit pomeni prvo postno nedeljo. — ² Škof Konrad III. je vladal od 1314—1322. (P. Blaznik, Na obisku v Freisingu, LRI, 1954, str. 55.) — ³ R. je Rüdiger iz Polhovega gradca. Rod Polhograj-skih baronov se omenja prvič leta 1261. V moškem kolenu so izumrli leta 1808, v žen-skem pa leta 1869. (P. Blaznik, Kolonizacija in kmetško podložništvo na Sorškem polju, SAZU I, Razprave II, 1953, str. 177; R. Andrejka, Polhograjski baroni, GMS XXV do XXVI, 1944/45, str. 105). — ⁴ F. Pokorn, Loka, DS VII, 1894, str. 503—504; P. Blaz-nik, Zgornji stolp na Kranclju in Stari grad pod Lubnikom ter njuni gradiščani, LR III, 1956, str. 79—88. — ⁵ Zgornji stolp na Kranclju. (P. Blaznik, Zgornji stolp, o. d.) — ⁶ Šest zvrhanih kaščarskih modijev (s kupč-
kom) je dalo sedem navadnih (do roba). 150

dalje sta v kuhinji 2 kotliča,
3 skledice,
2 verigi in kavlja za obešanje
kotla nad ogenj in velik kotel,
dalje 2 kljuki, 1 strgalnik,
2 noža, 1 lijak,
1 oblič in 1 klešče.

Dalje so v zgoraj navedenem
letu in dnevnu popisali tudi
zaostanke kaščarja, prav tam.⁷

modijev znaša 21.447 litrov. (P. Blaznik, Ur-barji freisinske škofije, SAZU, Ljubljana 1963, str. 90, 94, 95. — ⁷ Od popisane inventarja se ni do danes ničesar ohranilo. Potres leta 1511 je uničil graščino, njene prostore in in-ventar. Sedanjo obliko pa je dobil grad po letu 1511, zato ni mogoča nikakršna primer-
java. — *Jezikovni pripomočki:* G. F. Benecke-W. Müller, Mittelhochdeutsches Wörterbuch, Leipzig 1854; M. Lexer, Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch, Leipzig 1940; L. A. Schmeller, Bayrisches Wörterbuch, München 1872; F. Bradač, Latinsko-slovenski slovar, Ljubljana 1962; F. Bradač-J. Šlebinger, Nem-ško-slovenski slovar, Ljubljana 1928. — Za pomoč pri obdelavi dokumenta se zahvaljujem prof. dr. Milku Kosu, dr. Pavlu Blazniku in arhivarju Božu Otorepcu.

Franc Štukl

SPOMINSKI PLOŠČI O POTRESU LETA 1511

V loškem muzeju je v prtiličnem hodniku vzdana plošča, ki vsebuje podatke v latinščini o velikem potresu leta 1511. Ta plošča se je prvotno nahajala na osrednjem stolpu (donjonu), ko pa so leta 1892 tega porušili, so jo uršulinke prenesle na sedanje mesto. Slika 1 prikazuje ploščo z latinskim besedilom, v naslednjem pa podajam besedilo, v katerem so vse krajsave polno izpisane:

Arcem domini ecclesie Frisigensis hoc loco a natali Cristi. MVXI VII Kalendis Aprilis terre motu dirutam reverendissimus Patronus et illustrissimus princeps et dominus dominus Philippus episcopus Frisigensis Palatinus Renensis et dux Bavariae XIII-mo a fundamen-tis ceptam XVI-mo deinde posuit municipium a solo eodem natali succedentis annis pro eiusdem ecclesiae suae successorumque suorum commoditatis et extruieque curavit.

Tekst motijo nekatere pisne napake, ki jih je po vsej verjetnosti napravil latinščine ne-vešči kamnosek. Že letnica potresa MVXI je napačno napisana; stati bi moralo MDXI. Dalje succedentis annis nam. succedentibus. Namesto »suis successorumque suorum com-mo-ditatis« bi se moralo glasiti »suae successo-rumque suorum commaditatis«.

Prevod tako popravljenega besedila, tesno naslonjen na original, bi bil:

Grad gospoda freisinske cerkve, ki je bil na tem mestu dne 26. marca 1511 po Kr. r. poru-šen po potresu, je prečastiti gospodar in pre-svetli knez, gospod Filip, škof freisinski, vo-lilnik rensko palatinski in vojvoda bavarski, začel leta 1513 od temeljev popravljati ter leta 1516 po istem štetju dvignil stavbo iz ruševin in poskrbel, da je bil še v naslednjih letih